

De kosten van het MAP 2011-2014

• veehouderij • economie •

De voorbije weken was er heel wat te doen rond de introductie van Mestactieplan 2011-2014, en meer bepaald over de strengere bemestingsnormen die het nieuwe MAP oplegt. In dit artikel maken we een analyse van de veranderingen in de mestmarkt. – BART VAN DER STRAETEN,

UGENT –

Een gevolg van het Mestactieplan 2011-2014 is dat men minder dierlijke mest op het land zal kunnen brengen, wat voor landbouwers verschillende nadelige gevolgen met zich meebrengt. Een van deze gevolgen is de sterk veranderde mestafzet-situatie met hoge kosten tot gevolg.

MAP 2011-2014 en de mestmarkt

Het nieuwe MAP is het resultaat van een lange onderhandeling met de Europese Commissie. De MAP-meetpunten vertonen nog te vaak overschrijdingen en

bovendien zit er volgens Europa nog te veel fosfaat in onze bodems. Als gevolg hiervan zijn de bemestingsnormen voor fosfaat en voor stikstof uit dierlijke mest verlaagd. Voor fosfaat dalen voor bijna alle teelten de bemestingsnormen (uitgezonderd maïs met een voorsnede gras); voor stikstof uit dierlijke mest zien we enkel een reductie voor graangewassen zonder volggewas. Bovendien mag na de oogst van een gewas maximaal 60 kg N/ha worden toegevoegd. Deze lagere bemestingsnormen zullen een duidelijke weerslag

hebben op de landbouwsector. Tabel 1 geeft de invloed op een aantal belangrijke parameters voor de sector.

De lagere bemestingsnormen onder het MAP 2011-2014 zorgen voor een afname van de totale bemestingsruimte voor zowel

Wie wordt het meest getroffen?

Uiteraard zullen de gevolgen niet voor elke landbouwer even zwaar zijn. Sommigen zullen weinig of geen gevolgen ondervinden, denk maar aan een pluimveehouder die al zijn mest reeds verwerkte,

den voor een groot deel gedragen door runderbedrijven (38%) en varkensbedrijven (42%). De pluimveehouders ervaren de minste extra kosten. Omdat ze in het verleden reeds het grootste deel van hun mest verwerkten, hebben strengere bemestingsnormen minder invloed op deze bedrijven. Dit dus in tegenstelling met de runder- en varkensbedrijven die de grootste nettotoename in totale kosten ervaren. Deze bedrijven konden in het verleden hun mest voor een groot deel kwijt op eigen land of op land van derden. Door de beperkte bemestingsruimte moet een groter deel van de varkensmest verwerkt worden. En een deel van de rundmest zal over een grotere afstand vervoerd moeten worden naar beschikbare bemestingsruimte.

Ook regionaal zijn er duidelijke verschillen in impact op te merken. Zo is er in de regio Veurne-Diksmuide-Ieper de grootste toename in mestoverschot. Verder is er in de regio Brugge is een duidelijke toename in mestoverschot. In Midden-Limburg en het oosten van de provincie Vlaams-Brabant merken we bijna geen impact op het bedrijfseigen mestoverschot (figuur 1).

De invloed op de totale kosten kent een min of meer gelijkaardige regionale spreiding. Zo kent heel Midden-West-Vlaanderen een sterke toename in de totale kosten, evenals de streek rond Beveren en Noord-Antwerpen. In de andere regio's is de toename echter beperkt (figuur 2).

Tabel 1 Effecten Mestactieplan 2011-2014 (normen)¹ op de mestmarkt vergeleken met MAP 3 waarbij derogatie is verondersteld

	MAP 3	MAP 2011-2014	MAP 2011-2014 zonder derogatie ²
Reële bemestingsruimte N-dier (miljoen kg N-dier)	99,92	96,41	90,82
Reële bemestingsruimte P ₂ O ₅ (miljoen kg P ₂ O ₅)	51,11	47,73	47,43
Bedrijfsmatig mestoverschot (miljoen ton mest)	6,37	6,62	7,39
Gesimuleerde verwerkte mest (miljoen kg N)	21,64	25,58	30,52
Verwerkingskosten (miljoen euro)	44,37	52,66	63,57
Gemiddelde prijs afzetrechten (euro/kg N)	1,50	1,63	1,89
Gesimuleerde minerale N gift (miljoen kg N)	-	3,94	8,89
Allocatiekosten (miljoen euro)	106,91	113,90	124,75
Aankoopkosten mestafzetrechten (miljoen euro)	56,34	60,60	67,76

¹ Gemaakte veronderstellingen: 25% grasland wordt uitsluitend gemaaid; 40% kuilmaïs wordt voorafgegaan door een grassnede; 50% grasland wordt voorzien van een vanggewas; algemene benuttingsgraad bemestingsruimte 90%, behalve graangewassen 80%.

² Met een gelijkblijvend derogatiegedrag zoals onder MAP 3 in 2008 werd vastgesteld

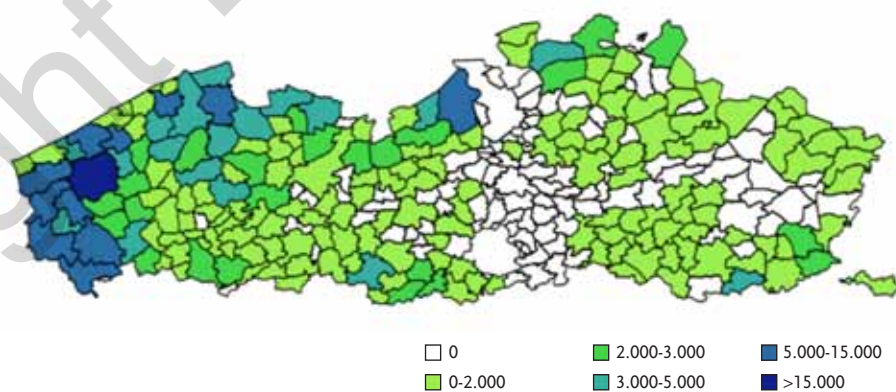
Tabel 2 Verschuivingen in bedrijfseigen mestoverschot en totale kosten MAP 2011-2014 per bedrijfstype

Bedrijfstype	Bedrijfseigen mestoverschot		Totale kosten	
	N (kg)	Verschil tov MAP 3 (%)	Miljoen euro	Verschil tov map 3 (%)
Rundvee ¹	113.007	6,61	4,26	8,90
Varkens ¹	73.878	2,41	4,72	6,41
Pluimvee ¹	1.832	1,05	0,20	3,73
Gemengd varkens-rundvee ²	50.619	4,54	1,63	5,87
Gemengd pluimvee-rundvee ²	2.267	4,73	0,08	5,14
Alle bedrijven	246.296	3,89	11,16	6,90

¹ Bedrijven waar diersoort een minimumbelang heeft van 75%

² Bedrijven waar combinatie van diersoorten een gezamenlijk belang heeft van 75%

fosfaat (-6,6%) als voor stikstof uit dierlijke mest (-3,5% indien derogatie mogelijk blijft). Hierdoor kan minder mest op het eigen land worden gebracht, waardoor het bedrijfseigen mestoverschot voor veehouders toeneemt (+250.000 ton). Voor dit extra mestoverschot moeten dan andere afzetmogelijkheden gevonden worden. In de eerste plaats zal de veehouder op zoek gaan naar bemestingsruimte op andere bedrijven (vrije mestafzetrechten). Door de algehele daling van de bemestingsruimte in Vlaanderen zijn deze mogelijkheden echter beperkt en men zal op sectorniveau meer mest moeten verwerken. De gesimuleerde extra vraag naar mestverwerking bedraagt 370.000 ton of een equivalent van 3,94 miljoen kg N. Tege-lijk zorgt de toegenomen vraag naar vrije mestafzetrechten ervoor dat de marktprijs voor afzetrechten zal stijgen. Waar de gemiddelde prijs per mestafzetrecht onder MAP 3 op 1,50 euro per kg N gesimuleerd werd, wordt dit onder het MAP 2011-2014 1,63 euro/kg N. Achter deze gemiddelden gaat echter een sterke regionale spreiding schuil. Als gevolg hiervan nemen zowel de aankoop van mestafzetrechten – en dus de totale kosten – toe met 11,23 miljoen euro (+6,9%).

Figuur 1 Impact of bedrijfseigen mestoverschot door invoering van het MAP 2011-2014 (met mogelijkheid tot derogatie) per gemeente (ton)

terwijl voor anderen de impact zwaarder zal zijn dan het gemiddelde laat uitschijnen. Tabel 2 geeft de impact per bedrijfstype weer.

Bijna de helft van het toegenomen bedrijfseigen mestoverschot is terug te vinden op de runderbedrijven (melkvee en zoogkoeien), 30% van de impact vind je op bedrijven met specialisatie varkens en een vijfde op bedrijven met een combinatie rundvee-varkens. Pluimveebedrijven ervaren bijna geen extra mestoverschot. Ook de toegenomen totale kosten wor-

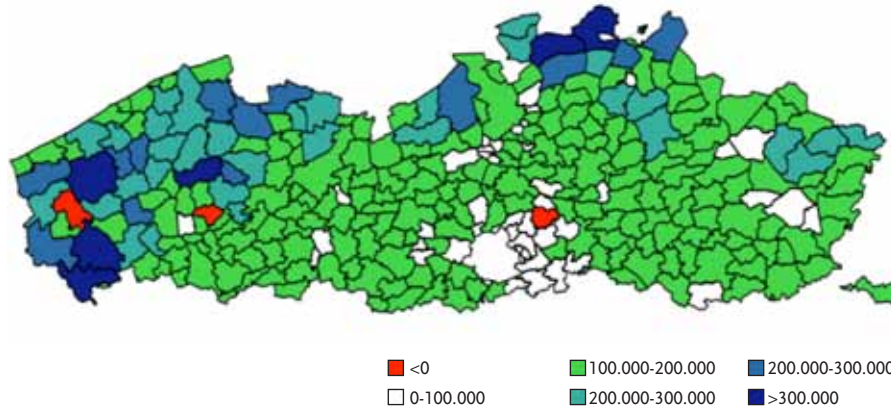
Derogatie of niet?

Tegen uiterlijk half mei wordt beslist of de derogatiemaatregel wordt verlengd. Tot nu toe zijn we ervan uitgegaan dat derogatie blijft bestaan. Indien Vlaanderen echter geen toelating meer krijgt om derogatie toe te passen, zullen de gevolgen spectaculair zwaarder worden. De bemestingsruimte voor stikstof uit dierlijke mest daalt dan verder tot 90,82 miljoen kg, wat zijn weerslag heeft op het bedrijfsoverschot mest (+1,02 miljoen ton ten opzichte van MAP 3), de te verwerken hoeveelheid

mest (+8,88 miljoen kg N) en de gemiddelde prijs per mestafzetrecht (1,89 euro/kg N). De totale kosten stijgen hierdoor tot 192,5 miljoen euro, een stijging met bijna 18% tegenover de situatie onder MAP 3.

mestbeleid op de sector lijkt groot en ontegensprekelijk zal het voor vele individuele landbouwers een belangrijke meerkost geven. Toch ligt de sleutel om de effecten van het MAP 2011-2014 te verzachten voor

aanvragen, kunnen de gevolgen verzacht worden. Een verandering in gedrag zal dan niet alleen de landbouwer zelf winst (of lagere kosten) opleveren, maar ook de hele sector. Daarom is het de taak van landbouworganisaties of andere bedrijfsbegeleiders dit gedrag aan te moedigen om een maximale hoeveelheid dierlijke mest op het land kwijt te kunnen. ■

Figuur 2 Impact op totale kosten door invoering van het MAP 2011-2014 (met mogelijkheid tot derogatie) per gemeente (euro)

Besluit

De gepresenteerde resultaten gaan uit van een aantal veronderstellingen rond teeltkeuzes en het gedrag met betrekking tot derogatie. De impact van het nieuwe

een deel in de handen van de sector zelf. Als meer landbouwers een snede gras zouden telen voor hun maïs, graangewassen frequenter zouden voorzien van een volgewas of meer derogatie zouden

De onderzoeksresultaten zijn afkomstig van het IWT-project 'Prijsvorming en allocatie van verhandelbare rechten in de land- en tuinbouw', een gezamenlijk project van de vakgroep landbouweconomie van de universiteit Gent (Bart Van der Straeten, Jeroen Buysse, Stephan Nolte en prof. Guido Van Huylenbroeck) en de afdeling Landbouw & Maatschappij van het ILVO (Dakerlia Claeys, Jef Van Meensel en prof. Ludwig Lauwers).